Mark Twain

Contes extravagants

Selecció, pròleg i traducció de
JAUME CREUS

comanegra

Contes extravagants

La mordacitat és una virtut, 13

Com vaig dirigir un periòdic agrícola, 21
Els fets del gran contracte de carn de vacum, 33
Canibalisme als vagons, 49
Edward Mills i George Benton: un conte, 69
Els McWilliams i l'alarma contra lladres, 83
Economia política, 97
Fent de guia turístic, 111
Sort, 141
Una història de fantasmes, 151
Història del malalt, 165
És viu o és mort?, 181
Dos petits contes, 199

Com vaig dirigir un periòdic agrícola

No em vaig fer càrrec de la direcció temporal d'un periòdic agrícola sense tenir els meus dubtes. Com tampoc un home de terra endins es faria càrrec del comandament d'una nau sense tenir els seus dubtes. Però jo em trobava en una situació que feia del salari un objectiu. El director habitual del periòdic se n'anava de vacances, i jo vaig acceptar les condicions que m'oferia i vaig ocupar el seu lloc.

La sensació de tornar a treballar era tot un luxe, un goig, i vaig estar escrivint tota la setmana amb un infatigable plaer. Quan el número va sortir de màquines, vaig esperar tot el dia amb certa preocupació per veure si el meu esforç havia despertat alguna atenció. En

abandonar el despatx al capvespre, un grup d'homes i nois al peu de les escales es dispersà de cop sobte mentre m'obrien pas, i llavors vaig sentir que un o dos deien: «És ell!». L'incident em va deixar tot content. L'endemà al matí em vaig trobar un grup semblant al peu de les escales, i parelles o individus sols repartits aquí i allà pel carrer i al llarg del camí, que em miraven amb interès. El grup es disgregà i reculà en acostar-m'hi, i vaig sentir que un dels homes deia: «Mireu-li els ulls!». Vaig aparentar que no m'adonava de l'atenció que suscitava, però secretament n'estava encantat, i em vaig fer el propòsit d'escriure a la meva tia un informe de tot plegat. Vaig pujar el petit tram d'escales i, quan era a tocar de la porta, vaig sentir unes veus alegres i tot de sonores riallades. La vaig obrir i vaig distingir un parell de joves d'aspecte camperol que, així que em van veure, van empal·lidir i contraure el rostre; tot seguit es van llançar per la finestra amb un gran estrèpit. Em vaig quedar ben sorprès.

Al cap d'una mitja hora, un vell senyor de llarga barba i cara agradable, bé que una mica severa, entrà al despatx i, a invitació meva, s'assegué. Semblava ben bé que alguna cosa li ballava pel cap. Es va treure el barret i

el deixà a terra; va treure un mocador vermell de seda i un exemplar del nostre periòdic.

Se'l va posar a la falda i, mentre es netejava les ulleres amb el mocador, va dir:

—És vostè el nou director?

Li vaig dir que sí.

—Ha dirigit mai un periòdic agrícola abans d'ara?

—No —vaig dir—, és el meu primer intent.

—Això sembla, sí. Té alguna experiència pràctica en el camp de l'agricultura?

—No, em penso que no.

—La intuïció ja m'ho deia —respongué el vell senyor, tot abaixant-se les ulleres i mirant-me per sobre amb asprivesa, mentre doblegava el periòdic per poder llegir millor—. Vull llegir-li el tros que m'ha fet tenir aquesta intuïció. És aquest editorial. Escolti i digui'm si és vostè qui l'ha escrit: «Els naps no s'han d'arrencar, això els perjudica. Val més enviar un xicot a l'arbre i demanar-li que el sacsegi».

»I ara digui, què en pensa, d'això?... Perquè suposo que ha estat vostè qui ho ha escrit, oi?

—Què en penso? Doncs em penso que està bé. Crec que té sentit. No tinc cap dubte que cada any es

malmeten milions i milions de quarteres de naps només en aquest municipi, perquè es cullen a mig madurar; en canvi, si s'envia un noi a sacsejar l'arbre...

—Sacsegi sa tia! Els raves no es fan als arbres!

—Ah, no? No?... I bé, qui diu que ho facin? Ja s'entén que és llenguatge figurat, molt figurat. Qualsevol que hi entengui sabrà que el que jo volia dir era que el noi havia de sacsejar la parra.

Llavors aquell ancià s'aixecà, estripà el seu periòdic a trossets petits, els trepitjà i trencà diverses coses amb el bastó, tot dient que el meu coneixement sobre aquella matèria era més petit que una puça. Immediatament, se n'anà i, en sortir, va donar un bon cop de porta: ras i curt, actuà de tal manera que em va fer pensar que alguna cosa l'havia descontentat. Però sense saber quin era el problema, no podia pas ajudar-lo.

Al cap de poc, un individu alt i cadavèric, amb llisos flocs de cabells que li penjaven fins a les espatlles i barba d'una setmana que s'eriçava per sobre dels pujols i les valls del seu rostre, entrà disparat per la porta i s'aturà en sec, es quedà immòbil, amb un dit als llavis i el cap i el cos en actitud d'escoltar. No se sentia ni un mal so. Continuà escoltant. Cap soroll.

Llavors girà la clau de la porta i vingué cap a mi amb precaució, caminant de puntetes; quan ja era a poca distància de mi, s'aturà de nou i, després d'escrutar una estona la meva cara amb intens interès, es va treure de la pitrera un exemplar plegat del nostre periòdic i va dir:

—Això ho ha escrit vostè, oi? Llegeixi-m'ho, ràpid! Tranquil·litzi'm. Perquè pateixo.

Vaig llegir el que segueix; i, mentre les frases m'anaven sortint de la boca, vaig poder veure com li retornava la tranquil·litat, vaig veure com se li relaxaven els músculs i li marxava l'ansietat de la cara, i com la calma i la pau l'envaïen novament, com la compassiva llum de lluna sobre un desolat paisatge:

El guano és un magnífic ocell, però cal tenir una gran cura en la seva criança. No s'ha d'importar abans del juny o després del setembre. A l'hivern s'ha de mantenir en un lloc calent, on pugui covar les seves cries.

És evident que tindrem una estació tardana pel que fa al gra. Per això serà bo que els grangers comencin a treure les tiges de blat de moro i plantin pans de fajol al juliol en comptes de l'agost.

A propòsit de les carabasses. Aquesta baia és la favorita dels natius de l'interior de Nova Anglaterra, que la prefereixen més que no pas les groselles per fer pastissos de fruites, i també li donen la preferència per sobre dels gerds com a aliment per a les vaques, perquè és més nutritiva, omple més i és plenament satisfactòria. La carabassa és l'únic comestible de la família de la taronja que creix bé al nord, si exceptuem el carbassó i una o dues varietats de cítrics. Però el costum de plantar-les al pati del davant amb els arbustos aviat passarà de moda, perquè ara és generalment admès que la carbassera no és un arbre que faci bona ombra.

Ara, com que ja s'acosta la temporada càlida i els ocs comencen a pondre...

L'excitat oient va fer un bot cap a mi per donar-me la mà i digué:

—Això, sí, fins aquí, ja n'hi ha prou. Ara sé que tinc tota la raó, perquè vostè ho ha llegit exactament com jo, paraula per paraula. Però, xicot, quan ho he llegit aquest matí per primer cop, m'he dit que mai, mai abans no ho hauria cregut, ni que estigués sota l'atenta vigilància dels amics; però ara sí, ara crec que *estic* boig;

tot seguit de llegir-ho he amollat un udol que es devia sentir a dues milles de distància i he sortit corrent a matar algú... perquè, miri, com que ja sabia que tard o d'hora passaria, he pensat que tant se valia començar de seguida. He rellegit un dels paràgrafs per estar-ne ben segur, i llavors he calat foc a la casa i he sortit a correcuita. He lesionat unes quantes persones i he fet enfilar un individu a un arbre, on, si vull, puc anar a trobar-lo. Però he pensat que podria passar per aquí i assegurar-me'n del tot; i ara veig que *és* cert, i ja li dic jo que l'home de l'arbre ha tingut molta sort, perquè segur que, en tornar, l'hauria matat. Adeu, senyor, adeu; m'ha tret un bon pes del damunt. La meva raó ha resistit el xoc d'un dels seus articles d'agricultura, i ara sé que res podrà mai més fer-me-la perdre. Adeu, senyor meu.

Em vaig sentir una mica incòmode per les lesions i incendis amb què s'havia entretingut aquell home abans de venir, perquè no podia evitar sentir-me'n d'alguna manera còmplice. Però aquests pensaments van quedar ràpidament escombrats perquè va entrar el director habitual. (Jo vaig pensar per a mi mateix: «Veu?, si hagués anat a Egipte com li vaig recomanar, jo

hauria pogut tenir l'oportunitat d'aconseguir-ho, però no ha volgut i ja és aquí. De fet, ja l'esperava, ja...».)

El director semblava trist i perplex, i decebut.

Contemplà el desastre que havien causat el vell energumen i aquells dos joves grangers, i llavors va dir:

—És un afer trist... molt trist. L'ampolla de mucílag trencada,[1] i sis vidres també, i l'escopidora i dos candelers. Però això no és el pitjor. La reputació del periòdic ha quedat tocada, i em temo que per molt temps. És cert que mai no havíem tingut abans tanta demanda del periòdic, ni havíem venut una edició de tant tiratge, ni aconseguit tanta celebritat... ¿però qui vol ser famós per la seva follia i fer fortuna amb les seves insanitats mentals? Amic meu, tan cert com que soc un home honest dic que el carrer, aquí fora, és ple de gent —i d'altres enfilats a les tanques— que esperen poder-lo veure ni que sigui un moment, perquè es pensen que és boig. I en tenen motiu, després de llegir els seus editorials. Són una desgràcia per al periodisme. Perquè ¿com se li ha ficat al cap que podria dirigir un periòdic com aquest? No sembla

1. Líquid gomós emprat com a adhesiu.

que conegui ni les beceroles de l'agricultura. Parla d'una regata i d'una segada com si fossin la mateixa cosa; parla de l'època de muda de les vaques, i recomana la domesticació de les mofetes per la seva jovialitat i la seva excel·lent vàlua com a raters. La seva observació sobre el fet que les cloïsses resten quietes quan senten tocar música és supèrflua... supèrflua del tot. Res no destorba les cloïsses. *Sempre* s'estan quietes. A les cloïsses els importa un rave la música. Ah, en nom del cel i de la terra! Vaja, que si hagués fet de l'obtenció d'ignorància l'objecte d'estudi de la seva vida, no s'hauria graduat amb més alts honors que avui. No havia vist mai res d'igual. El seu comentari dient que la castanya com a article de comerç a poc a poc està guanyant en acceptació està simplement calculat per ensorrar aquest periòdic. Vull que renunciï al lloc que ocupa i se'n vagi. Ja no me n'aniré de vacances, no les podria gaudir. Segur que no amb vostè a la meva cadira. Estaria tothora aterrit per la següent cosa que pogués recomanar. Perdo la paciència cada cop que penso en la seva disquisició sobre els bancs d'ostres sota la capçalera «Paisatge enjardinat». Vull que se'n vagi. No hi ha res a la terra que em pugui

convèncer d'agafar més vacances. Oh! ¿Per què no em *va dir* que no sabia res d'agricultura?

—¿*Dir-l'hi*, tros de panotxa, tros de carbassó, fill de la gran coliflor? És la primera vegada que sento uns retrets tan insensibles. Li vaig dir que he estat en el negoci periodístic catorze anys, i en tot aquest temps és la primera vegada que sento dir que algú ha de conèixer alguna cosa per dirigir un periòdic. Tros de rave! ¿Qui escriu les crítiques teatrals per als diaris de segona categoria? Doncs una banda de sabaters desvagats i aprenents de farmàcia amb fums que saben tant sobre actuació com jo sobre l'explotació agrícola, i no pas més. ¿Qui fa la crítica de llibres? Gent que no n'ha escrit mai ni un. ¿Qui redacta les feixugues pàgines financeres? Tipus que han tingut les més grans oportunitats de no entendre-hi gens ni mica. ¿Qui critica les campanyes índies? Senyors que no distingeixen el crit de guerra indi, el *war-whoop*, del *wigwam*, la seva tenda, i que mai no han hagut de córrer a peu davant d'un *tomahawk* o d'estirar fletxes dels cossos dels seus familiars per fer la foguera del vespre. ¿Qui escriu les crides a la temprança i clama contra els bols de beguda tan plens que vessen? Gent que mai no estaran sobris fins que

no baixin a la tomba. ¿Qui edita els periòdics agrícoles, tros de moniato? Homes en general que han fracassat en el terreny poètic, en la novel·la d'intriga, en l'obra de teatre sensacionalista o la informació financera, i que finalment aterren en el terreny de l'agricultura com un compàs d'espera abans d'anar a petar a l'asil de pobres. ¿Pretén *vostè* ensenyar-me *a mi* alguna cosa sobre el negoci del periodisme? Senyor, jo me'l conec fil per randa, de l'Alfa a l'Omaha, i li puc dir que com menys sap algú, més gran és la remor que provoca, i més alt el salari que rep. Déu sap que, si en comptes de cultivat hagués estat ignorant, i descarat en comptes de modest, em podria haver fet un nom en aquest món fred i egoista. I m'acomiado, senyor. Vist que he estat tractat com vostè m'ha tractat, me'n vaig de molt bona gana. Però he fet el meu deure. He complert el contracte fins on se m'ha permès de fer. Li havia dit que podia fer que el seu periòdic resultés interessant per a totes les classes socials... i això està fet. Li havia dit que podia augmentar el tiratge fins als vint mil exemplars, i si hagués tingut dues setmanes més de coll ho hauria aconseguit. I li he donat la millor mena de lectors que mai ha tingut un periòdic agrícola: ni un granger, ni